

**VOORONTWERP VAN DECREET TOT INSTEMMING MET DE
OVEREENKOMST TUSSEN HET VLAAMS GEWEST EN DE REGERING VAN DE
FRANSE REPUBLIEK OVER DE WATERBEHEERSING IN DE ZONE
DUINKERKE-VEURNE-DE MOEREN BIJ ERNSTIGE HOOGWATERSTAND,
ONDERTEKEND TE RIJSEL OP 2 JUNI 2025.**

Samenvatting

De strijd tegen wateroverlast is een belangrijke uitdaging voor de grensoverschrijdende regio Duinkerke-Veurne-De Moeren door het grensoverschrijdend poldergebied 'De Moeren' en de kanalen en waterlopen die de regio doorkruisen. Om de huidige situatie te verbeteren en de wateroverlast te beperken in de betrokken zone moet de Frans-Belgische overeenkomst van 1890 en haar aanhangsel van 1968 worden aangevuld. De voorliggende overeenkomst heeft als doel een tijdelijk gedeelde afwatering te organiseren tijdens periodes van ernstige hoogwaterstanden om overstromingen te beperken in de Moeren door het realiseren van een extra afvoercapaciteit via het Canal de Furnes (Veurnevaart) in Duinkerke. Het bepaalt de verantwoordelijkheden voor de bouw van een noodpompstation in het Vlaamse Gewest en een schuifconstructie in Frankrijk.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

De strijd tegen wateroverlast is een belangrijke uitdaging voor de grensoverschrijdende regio omwille van het grensoverschrijdend poldergebied "De Moeren" en de kanalen en waterlopen die de regio doorkruisen. Het waterbeheer en de preventie van wateroverlast vereisen een gezamenlijke grensoverschrijdende aanpak.

De Frans-Belgische Overeenkomst van 26 juni 1890 en haar aanhangsel van 8 maart 1968 regelen de grensoverschrijdende waterafvoer van de Frans-Belgische Moeren, de Basse Colme/Bergenvaart en van het Kanaal Nieuwpoort-Duinkerke/canal de Furnes. Tijdens perioden van hoge waterstanden en hoge debieten wordt vastgesteld dat de limieten van de installaties bereikt waren. In het systeem bestond er geen mogelijkheid om meer water af te voeren, met wateroverlast in de Binnen en Buiten Moeren tot gevolg.

Om oplossingen te zoeken voor deze terugkerende overstromingen voerden de Franse en Vlaamse diensten gezamenlijk verschillende studies uit om oplossingen te zoeken. Vlaanderen en Frankrijk wensen nu de afwatering bij hoogwater in de grensoverschrijdende Frans-Vlaamse kustzone tussen Duinkerke en Nieuwpoort te verbeteren en de bevolking en de plaatselijke actoren te sensibiliseren voor het overstromingsrisico en de gevolgen van de klimaatverandering.

Om de situatie te verbeteren en de wateroverlast te beperken in de betrokken zone, bleek de beste oplossing te zijn om het water van het kanaal Nieuwpoort-Duinkerke tijdelijk in zowel de richting van Nieuwpoort als van Duinkerke te laten afwateren. Deze tijdelijke afwatering in beide richtingen behelsde de bouw van een noodpomp op de Speievaart en een schuifstelsel in Duinkerke, naast een gemeenschappelijke grensoverschrijdende aanpak van beheer en werking van de beide kunstwerken. De Frans-Belgische overeenkomst van 1890 en haar aanhangsel van 1968 dient dus te worden aangevuld om de verantwoordelijkheden m.b.t. de bouw van de kunstwerken vast te leggen, de afwatering in beide richtingen mogelijk te maken en een gedeeld opvolgingssysteem te voorzien.

Daarnaast wordt een samenwerkingsprotocol opgesteld dat de modaliteiten van beheer en werking van de kunstwerken preciseert, via o.m. de voorwaarden voor de automatische werking van de kunstwerken, een grensoverschrijdend digitaal platform voor de uitwisseling van gegevens en dit om het beheer van de kunstwerken te faciliteren, om de transparantie op vlak van beheer te waarborgen evenals een betere coördinatie tussen waterbeheerders aan beide zijden van de grens te bewerkstelligen.

In het kader van de INTERREG-programmalijn 'Frankrijk-Wallonië-Vlaanderen' werd een voorstel van project "Mageteaux" tussen enkele Vlaamse en Franse partners goedgekeurd. Om de Europese co-financieringsmiddelen niet te verliezen werden de noodpomp door de provincie West-Vlaanderen en de schuifconstructie door de Franse lokale partner reeds gebouwd en in gebruik genomen.

Dit project 'Mageteaux' maakt deel uit van prioriteit 3 en programmadoelstelling 6: 'ondersteunen van acties die de strijd aanbinden met het overstromingsrisico' en 'de klimaatwijzigingen' (wijziging van het neerslagpatroon en stijging van de zeespiegel waardoor de afwateringscapaciteit van het regenwater in de Noordzee wordt beperkt). Het opzetten van gerichte acties beantwoordt aan de doelstellingen van de Europese Richtlijnen, met name Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid en Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over de beoordeling en het beheer van overstromingsrisico's.

B. Procedureverloop

Totstandkoming

Op 13 december 2019 besliste de Vlaamse Regering de formele onderhandelingen aan te vatten met de Regering van de Franse Republiek over het afsluiten van een verdrag inzake het waterbeheer bij hoogwater in de sector Duinkerke-Veurne-De Moeren.

De onderhandelingen verliepen voornamelijk schriftelijk. Op 3 mei 2022 vond een onderhandelingsronde plaats op de sous-prefectuur in Duinkerke. Een finaal overleg voor de inhoudelijke onderhandelingen vond plaats op 8 maart 2023 in de ambtswoning van de gouverneur in Brugge. Daarna werden nog enkele technische kwesties uitgeklaard, gevolgd door een juridisch-technische controle en een toetsing op taalkundige overeenstemming.

Op 2 juni 2025 werd de overeenkomst in Rijsel (Lille) ondertekend door Vlaams minister-president Matthias Diependaele en Frans minister van Europa en Buitenlandse Zaken Jean-Noël Barrot.

Advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

(p.m.)

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE OVEREENKOMST

Artikel 1 beschrijft het doel van de voorliggende overeenkomst. Deze overeenkomst heeft als doel een tijdelijk gedeelde afwatering te organiseren tijdens periodes van ernstige hoogwaterstanden om overstromingen te beperken in de Moeren door het realiseren van een extra afvoercapaciteit via het Canal de Furnes (Veurnevaart) in Duinkerke. Het bepaalt de verantwoordelijkheden betreffende de bouw van de kunstwerken, met name een noodpompstation in het Vlaamse gewest en een schuifconstructie in Frankrijk. Beide partijen zorgen voor een opvolgingssysteem van de waterbeheerparameters, dat door de bevoegde overheden kan worden geconsulteerd. De details en regels van deze gedeelde afwatering zijn vastgelegd in een apart protocol (bijlage 3 bij de overeenkomst).

Overeenkomstig artikel 2 worden geschillen, voor zo ver mogelijk, over de uitvoering of interpretatie van de overeenkomst via onderhandelingen tussen de partijen geregeld. Indien dit niet mogelijk is, kan het geschil worden voorgelegd aan een scheidsgerecht overeenkomstig de omschreven procedure in bijlage 2 van de overeenkomst. De beslissingen van het scheidsgerecht zijn bindend voor de partijen.

Artikel 3 stelt dat de overeenkomst drie bijlagen bevat die er integraal deel van uitmaken.

Artikel 4 beschrijft de verhouding tussen de voorliggende overeenkomst en de overeenkomst van 26 juni 1890 en haar aanhangsel van 8 maart 1968. Bij ernstige hoogwaterstand vullen de bepalingen van de voorliggende overeenkomst de bepalingen aan van de overeenkomst van 1890 en haar aanhangsel van 1968. In andere gevallen blijven de bepalingen van de overeenkomst van 26 juni 1890 en haar aanhangsel van 8 maart 1968 onverminderd van kracht.

Volgens artikel 5 kan bijlage 3 bij de voorliggende overeenkomst schriftelijk worden gewijzigd.

De verhouding tot andere rechtsbronnen wordt in artikel 6 beschreven. De artikelen 7 en 8 betreffen de inwerkingtreding en de opzegging van de overeenkomst. De overeenkomst treedt in werking op de eerste dag van de tweede maand na de laatste kennisgeving.

Bijlage 1 betreft kaarten waarop de kunstwerken en de richting van de afwatering bij hoogwaterstand zijn aangegeven.

Bijlage 2 beschrijft de scheidsrechtelijke procedure. Het scheidsgerecht bestaat uit drie arbiters. Elke partij benoemt één arbiter, en deze twee stellen samen een derde arbiter aan. Het scheidsgerecht baseert zijn beslissingen uitsluitend op internationaal recht en de bepalingen van de overeenkomst. Besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend.

Bijlage 3 omvat een waterbeheerprotocol. Om de huidige situatie in de beschreven zone te verbeteren worden twee nieuwe kunstwerken gebouwd en wordt een opvolgingssysteem gerealiseerd. De doelstellingen zijn het vastleggen van afspraken tussen de waterbeheerders in Vlaanderen en Frankrijk over deze nieuwe kunstwerken, het beperken van de negatieve gevolgen van overstromingen zonder de problemen te verplaatsen, en het bevorderen van transparantie en een beter begrip van het waterbeheer in de grensregio.

Verder worden de standaard afwateringswijze en de afwatering in het geval van hoge waterstanden en de technische voorwaarden voor het gebruik van de afwateringsschuif op het canal de Furnes in Duinkerke en het pompstation op de Speievaart in Veurne omschreven.

Vervolgens staan er afspraken in het protocol over peilmeting, monitoring en evaluatie van dit protocol. Ook zijn er afspraken over de geschillenregeling opgenomen. In de bijlagen bij het protocol worden de betrokken waterlopen en kunstwerken gedetailleerd beschreven.

De ondertekenende partijen voor dit protocol zijn de Vlaamse en Franse waterbeheerders, de provinciegouverneur voor West-Vlaanderen en de prefect van het departement Nord.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken,
Digitalisering en Facilitair Management,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport

Annick DE RIDDER